

Kan biogas gøre økologisk jordbrug CO₂ neutral – og vil det have indflydelse på jordens indhold af humus?

Dr. Kurt Möller

Institute of Crop Science

Plant Nutrition

Universität Hohenheim

(Oversat til dansk af Erik Fog)

UNIVERSITÄT HOHENHEIM

Indhold

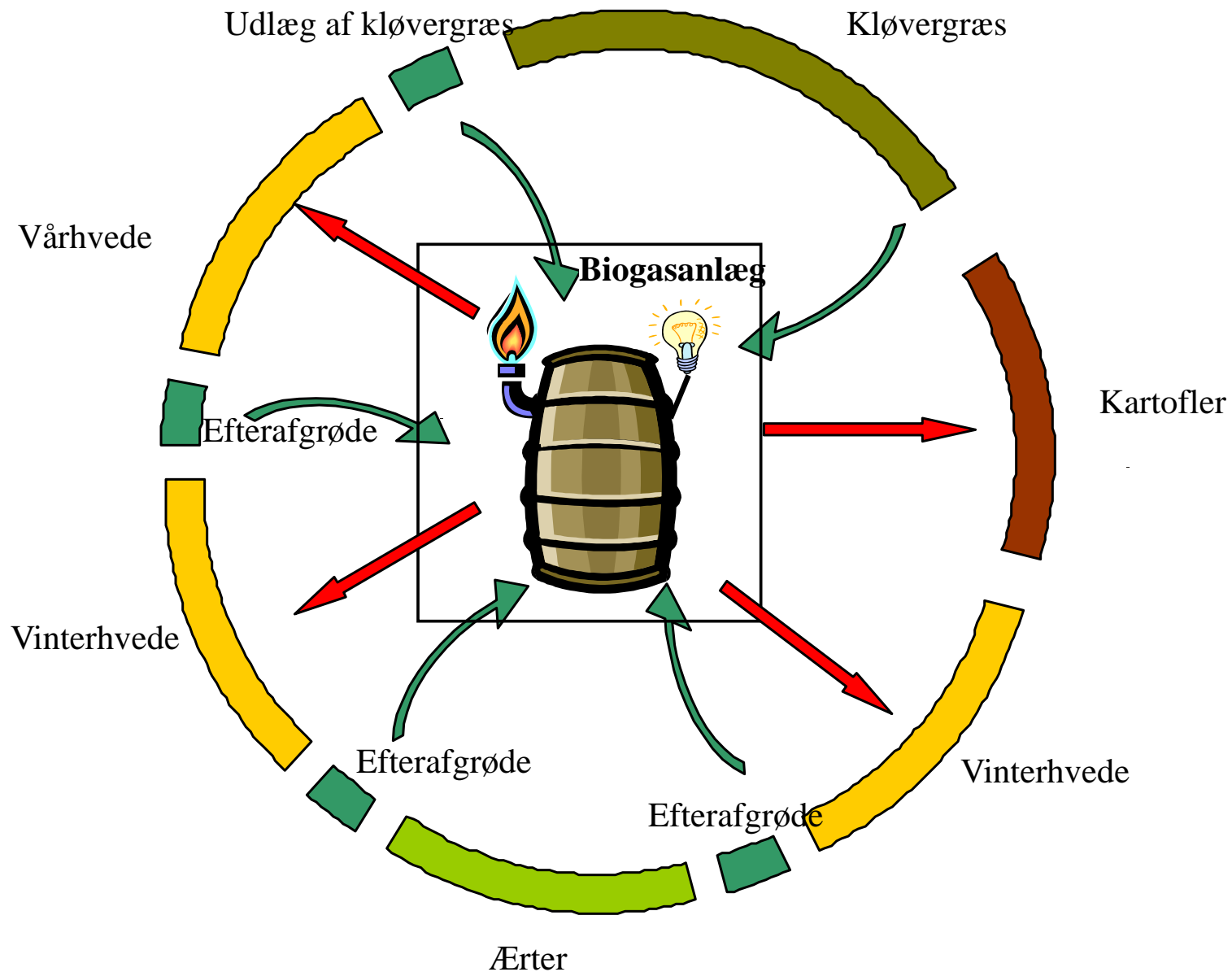
- Introduktion
- Påvirkning af næringsstofkredsløb og produktivitet
- Konsekvenser for humus-budgetter og jordens biologiske aktivitet
- Energi- and klimabalance
- Optimimering af biomassehåndteringen
- Konklusioner

Biogas-koncepter i økologisk jordbrug

(Aspach and Möller 2009)

- **1. „Gødnings-udnytter“**
  - Husdyrgødning som væsentligste biomasse (ca. 17% af de økologiske biogasanlæg i Tyskland)
- **2. Energiafgrøde-producent**
  - Bruger økologisk biomasse fra deciderede energiafgrøder herunder kløvergræs fra økologiske planteavlsbedrifter (25-30% af de økologiske biogasanlæg i Tyskland)
- **3. Aftager af konventionelle biomasser**
  - Stor andel af substrater fra konventionelt landbrug (ca. 50% af de økologiske biogasanlæg i Tyskland)

Planteavlssystem med bioafgasning af plantematerialer

Effekter på tilførsel af organisk materiale og næringsstoffer

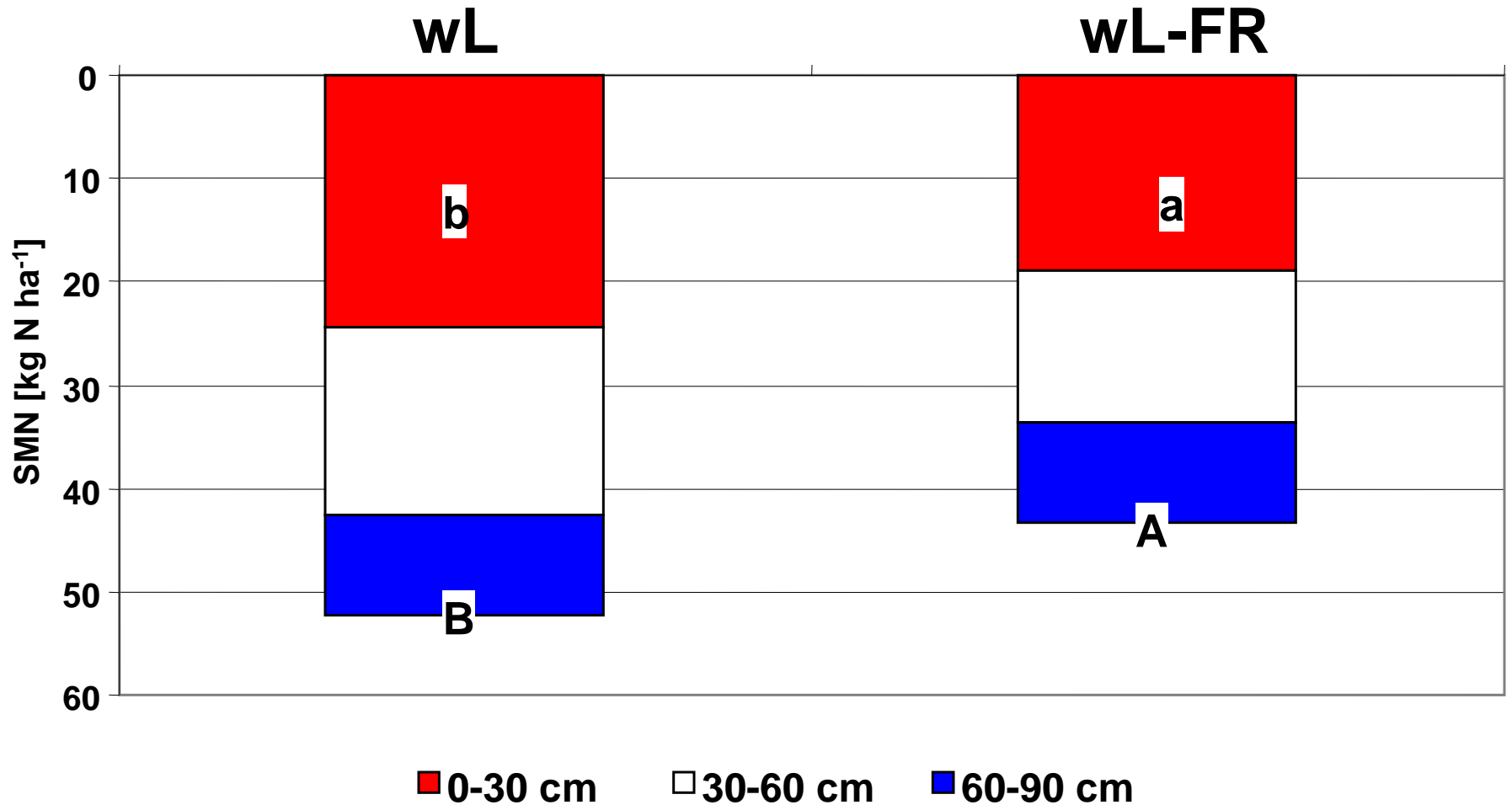
wl = grøngødning, wL-FR = egne planterester afgasset,
wL-FER = egne + eksterne planterester afgasset (+ 40 kg N/ha)

	wL	wL-FR	wL-FER
Organisk tørstof (t ha⁻¹)	6.47	2.53	3.08
C tilførsel (t ha⁻¹)	3.20	1.40	1.70
Total N tilførsel (kg N ha⁻¹)	128	126	154
Mobilt N (kg N ha⁻¹)	0	104	132
N tilførsel til ikke- kvælstoffixerende afgrøder	150	180	223
N tilførsel til bælgplanter	83	10	10
C/N ratio organiske gødninger	25,2	11,0	11,1
Ammonium-N (kg N ha⁻¹)	0	43,2	54,5

Relativ indflydelse på afgrødernes optagelse af N (%)

	wL	wL-FR
Kløvergræs	100	100
Kartofler	100	100
Vinterhvede3	100	117
Ærter	100	100
Vinterhvede5	100	130
Vårhvede	100	117
Sum ikke- bælgplanter	100	116
Sum korn	100	122

Jordens indhold af mineralsk N i efteråret ved begyndelsen af udvaskningsperioden (Gns. salgsafgrøde-sædskifte)

Sum af jordens N₂O-emission gennem sædskiftet (g N₂O-N ha⁻¹ år⁻¹)

	wL	wL-FR
Kløvergræs	6,808	844
Kartofler	2,963	2,217
Vinterhvede 3	761	1,748
Æter	1,399	944
Vinterhvede 5	4,378	3,355
Vårhvede	1,175	1,800
∑ sædskiftet	17,484	10,908
Gns. sædskiftet	2,914	1,818
Relative værdier (%)	100	62,4

Sammenfatning: Biogas i planteavlssystemer

- **Biogas er et redskab til at skaffe mobil gødning, der fører til:**
  - Markant højere udbytter (+16%) og N optagelse (+19%) i ikke-bælgplanter
  - Markant højere proteinindhold i korn (+0,6% totalt)

Og samtidig:

- Reduktion af risikoen for nitratudvaskning (ca. 20%)
- Reduktion af N₂O-emissioner fra jorden (ca. 40%)

- **Gennem følgende mekanismer:**

- Større N-input via BNF (Biologisk N-fixering)
- Bedre tildeling af næringsstoffer (areal- og tidsmæssigt)
  - Tildeling af næringsstoffer i foråret, når afgrødernes N-behov stiger
  - Omfordeling af tilgængeligt N fra bælgplanter til ikke-bælgplanter → Mere fokuseret anvendelse af kvælstoffet (N)
- Højere NUE (N-optagelse) fra afgasset end fra uafgassede substrater
- Lavere N-tab pga. “sikker” opbevaring i vinterperioden

Effekter af afgangning af husdyrgødning på organisk stof og næringsstoffer

	FYM¹⁾	US²⁾	DS³⁾	DS+FR⁴⁾	DS+FER⁵⁾
Jord ODM⁶⁾ tilførsel (t ha ⁻¹)	4.9	6.2	6.0	3.7	5.0
N tilført (kg N ha ⁻¹)	157	172	169	173	216
Mobilt N (kg N ha ⁻¹)	84	90	87	151	193
Ikke-bælgp. gødn.-N (kg N ha ⁻¹)	225	241	239	264	336
Bælgpl.gødn.-N (kg N ha ⁻¹)	45	55	54	14	14
Ammonium-N (kg N ha ⁻¹)	18	40	44	76	85
C/N i gødninger	15.7	18.4	17.8	11.8	13.0

1) Husdyrgødning inkl. gødningsvand (3% of P)

2) Rå-gylle

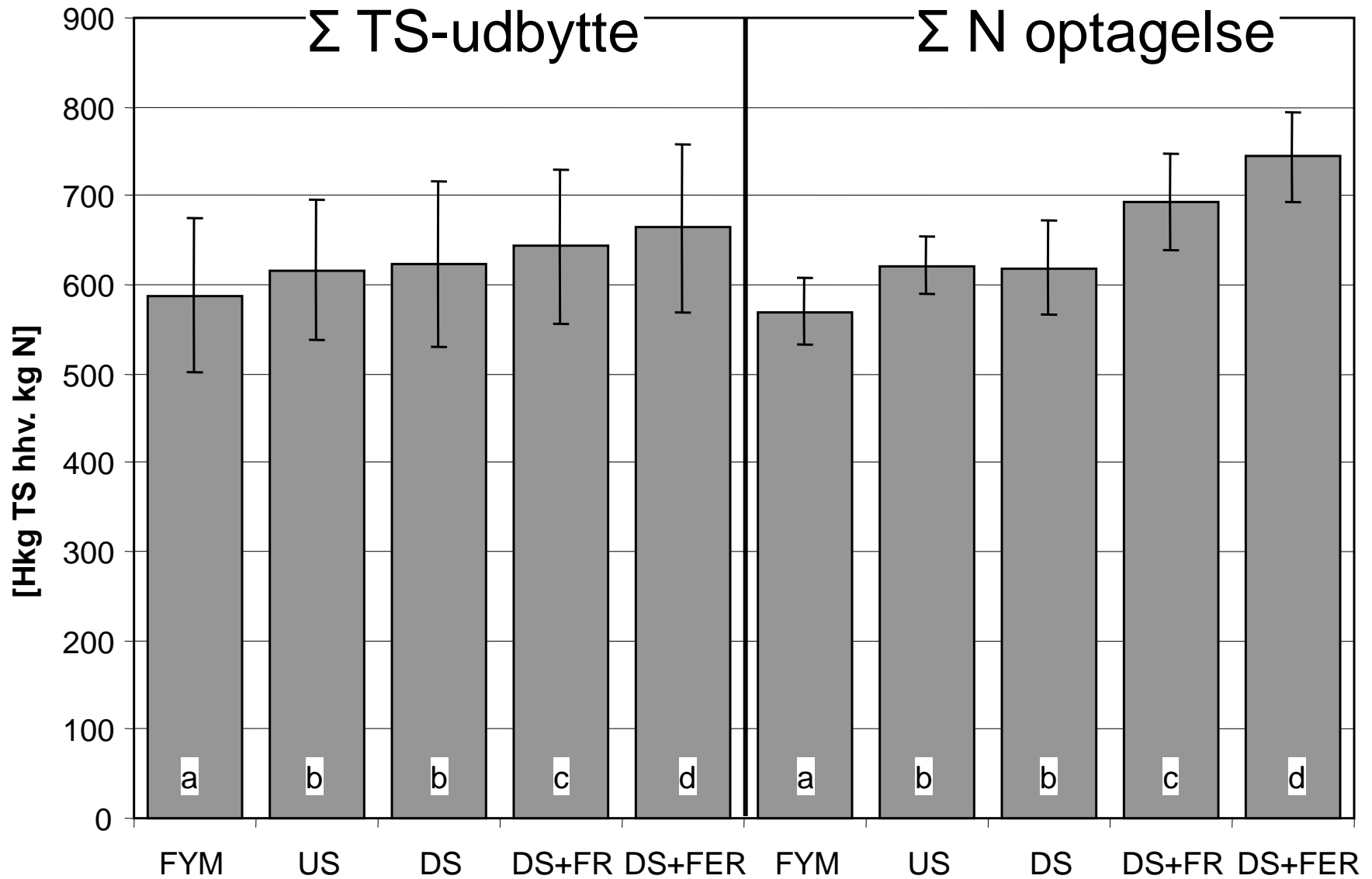
3) Afgasset gylle

4) Afgasset gylle og grøngødning (eget)

5) Afgasset gylle og grøngødning (eget+eksternt)

6) ODM = organisk tørstof

TS udbytter og N optagelse i ikke-bælgplanter

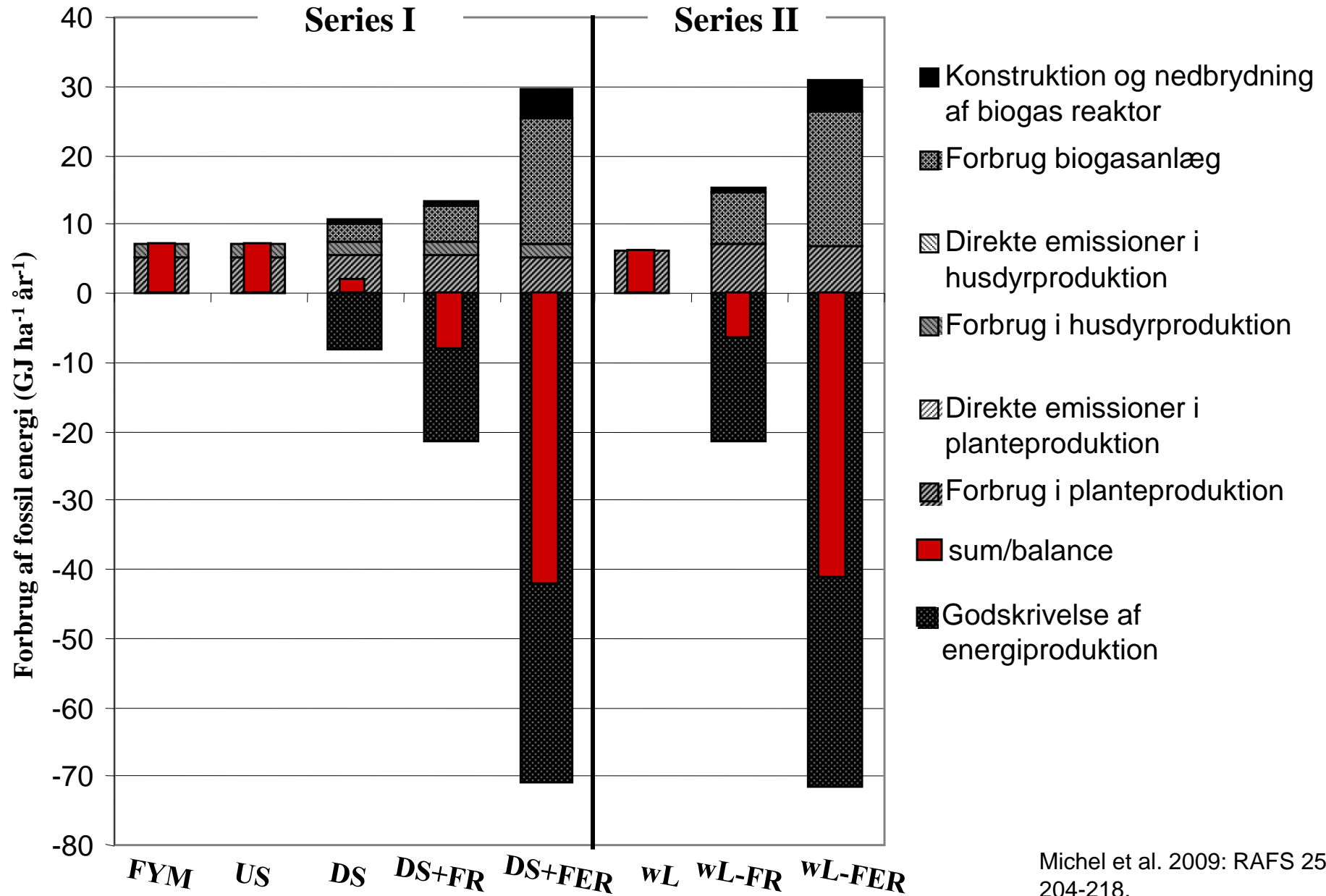

Sammenfatning: Husdyr-systemer

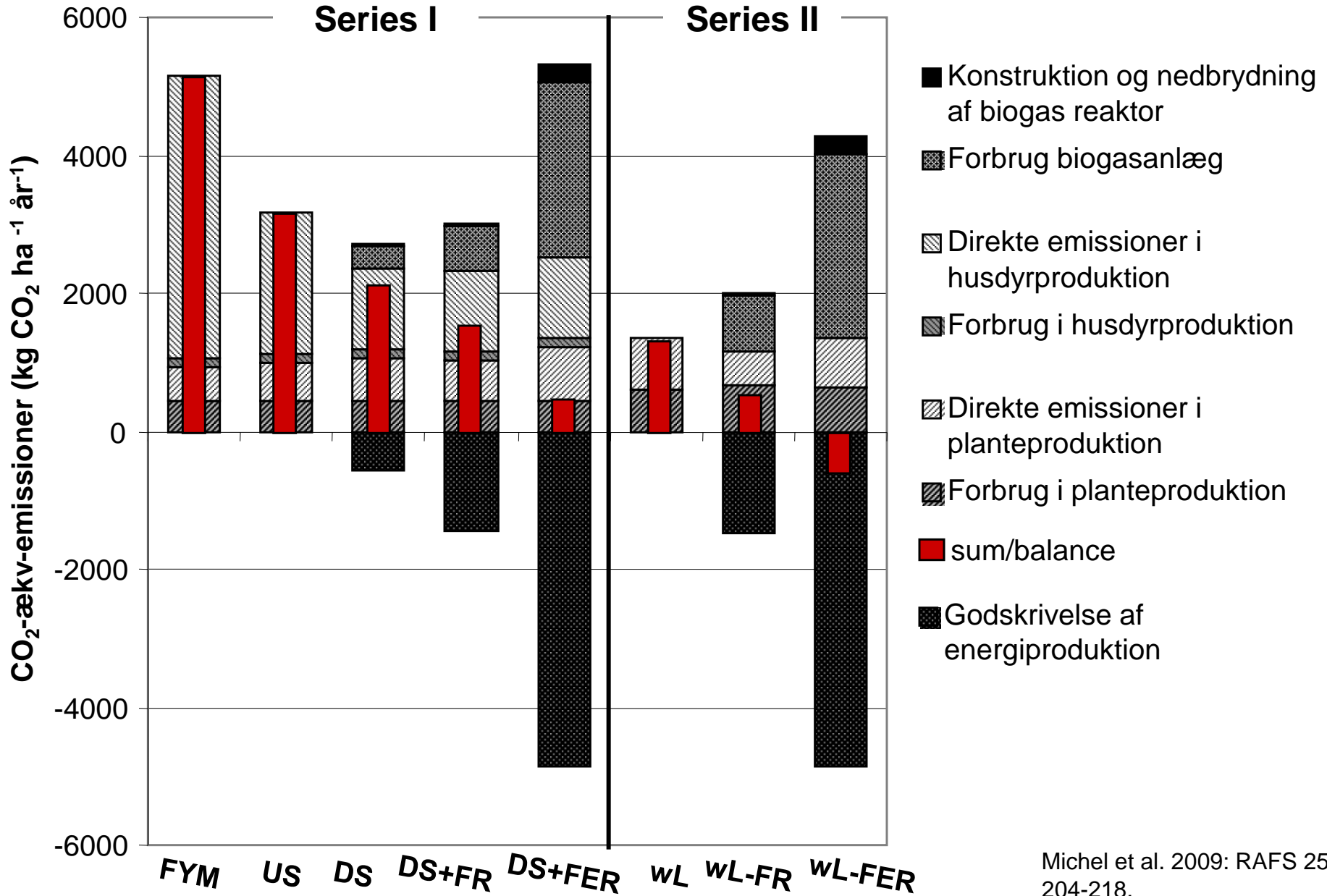
- **Fast staldgødning vs. uafgasset gylle:**
  - TS-udbytter: -5%; N optagelse: -8%
  - Risiko for nitrat-udvaskning: +6%, gasformigt N-tab: +19%
- **Afgasning af gylle (kun gylle):**
  - Ingen effekt på TS-udbytte efter slangeudlægning
  - Markant effekt opnås ved øjeblikkelig indarbejdelse i jorden efter udspreddning
  - Ingen effekt på den samlede risiko for nitrat-udvaskning. Tendens til lavere indhold af mineralsk N i jorden (SMN) i marker uden efterafgrøde
  - Højere ammoniakfordampning efter slangeudlægning
- **Afgasning af gylle og afgrøder:**
  - Større pulje af mobilt N (+54%),
  - Lavere risiko for nitrat-udvaskning (-8%)
  - Højere N-optagelse (NUE) i ikke-bælgplanter (+12%)

Opgørelse over forbrug af fossilt brændstof og udledning af drivhusgasser

Opgørelse over forbrug af fossil brændstof-energi

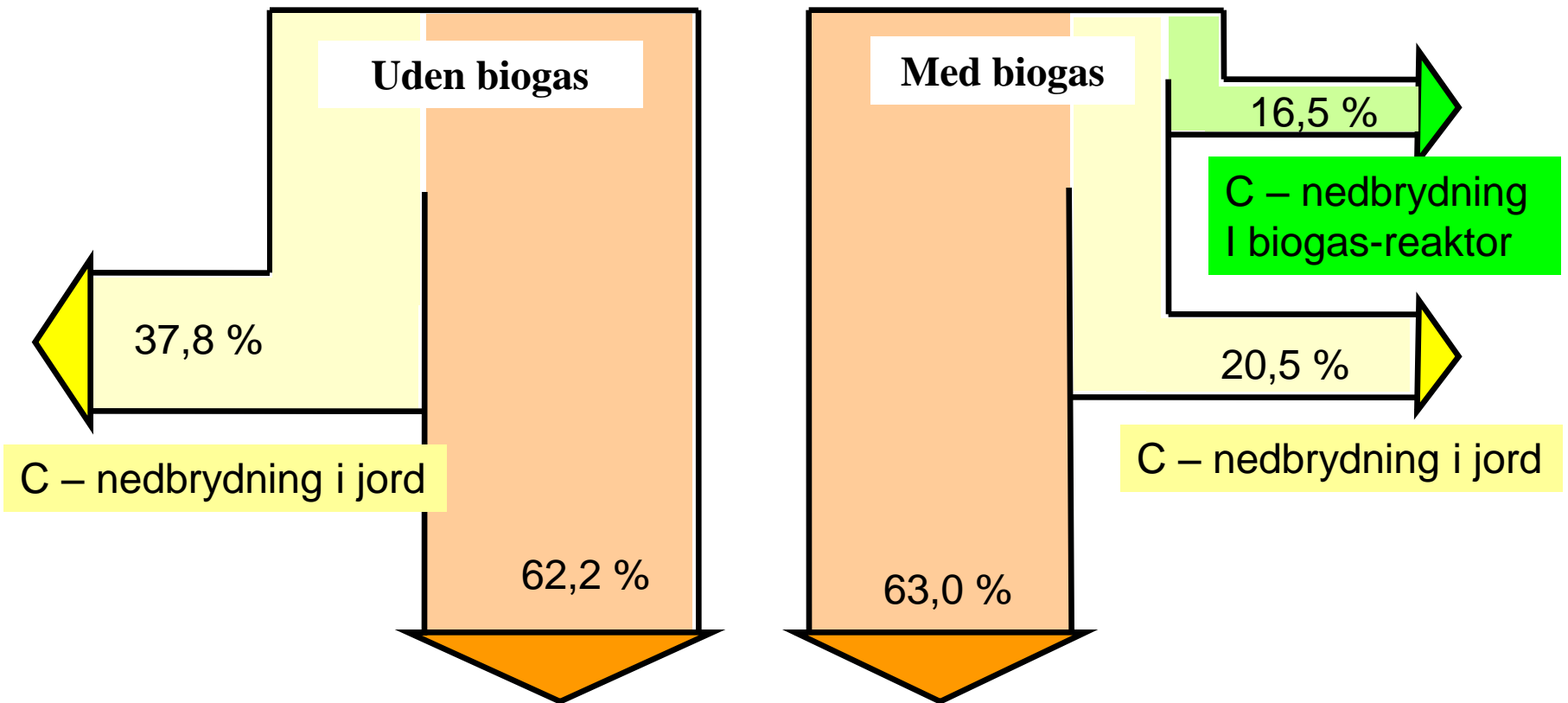
Opgørelse af drivhusgas-emissioner (Michel et al., 2009)

Effekter på input af organisk materiale til jorden, humus balance og biologisk aktivitet i jorden

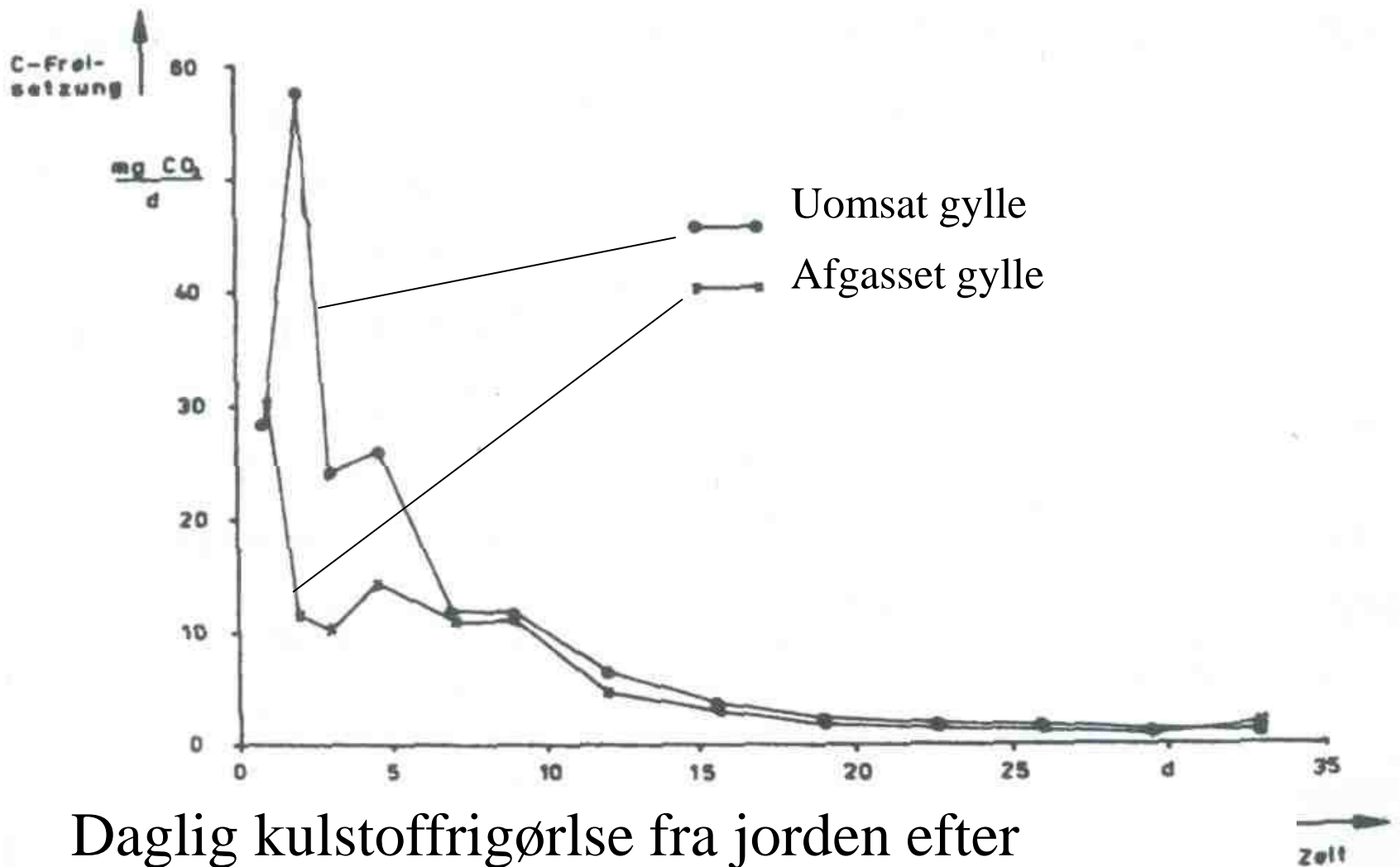

C-balance med Biogas (Reinhold et al., 1991)

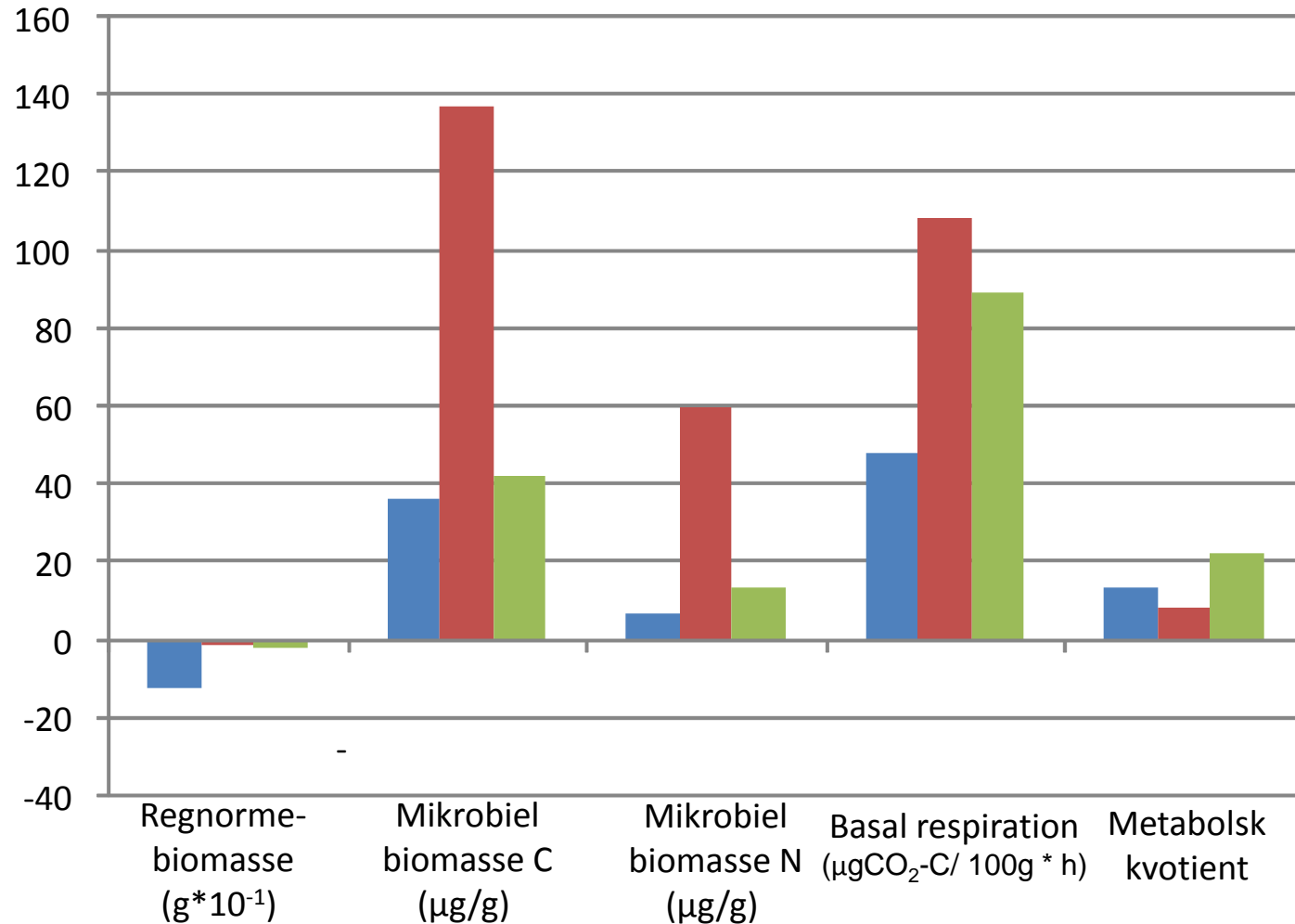
Kulstof der indgår i den langsigtede vedligeholdelse af jordens humus-pulje

→ Disse resultater blev bekræftet af Sánchez et al. 2008 og Marcato et al. 2009!

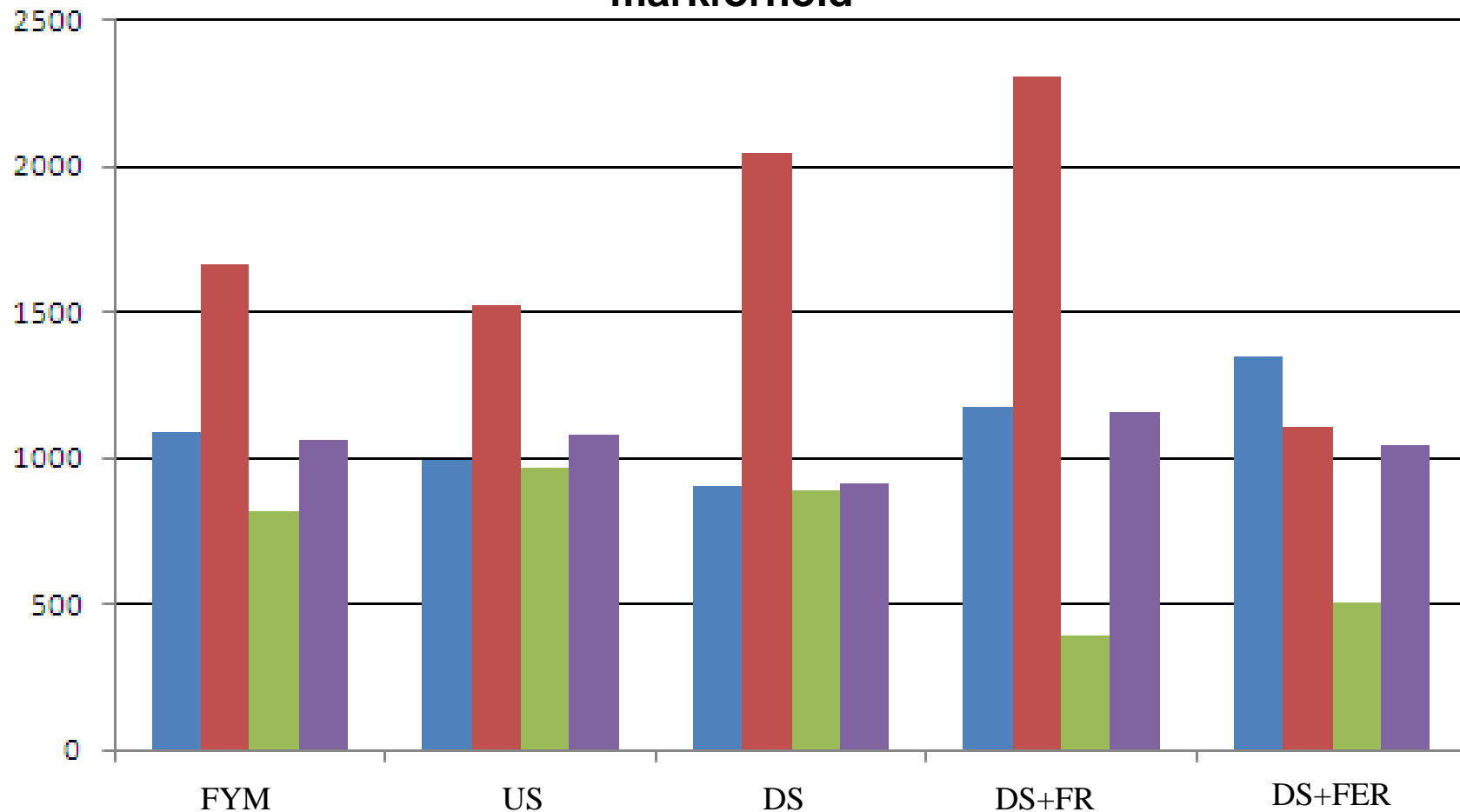
Daglig kulstofffrigørlse fra jorden efter udbringning af uafgasset og afgasset svinegylle

Effekter på jordens biologiske aktivitet ved tilførsel af uafgasset og afgasset gylle (undersøgt på ubevokset jordparcel)

■ Ingen gylle ■ Uafgasset gylle ■ afgasset

Gødningssystemernes effekt på mikrobiel biomasse, substrat-induceret respiration, vandopløseligt C og jordens C-indhold efter 4 år under markforhold

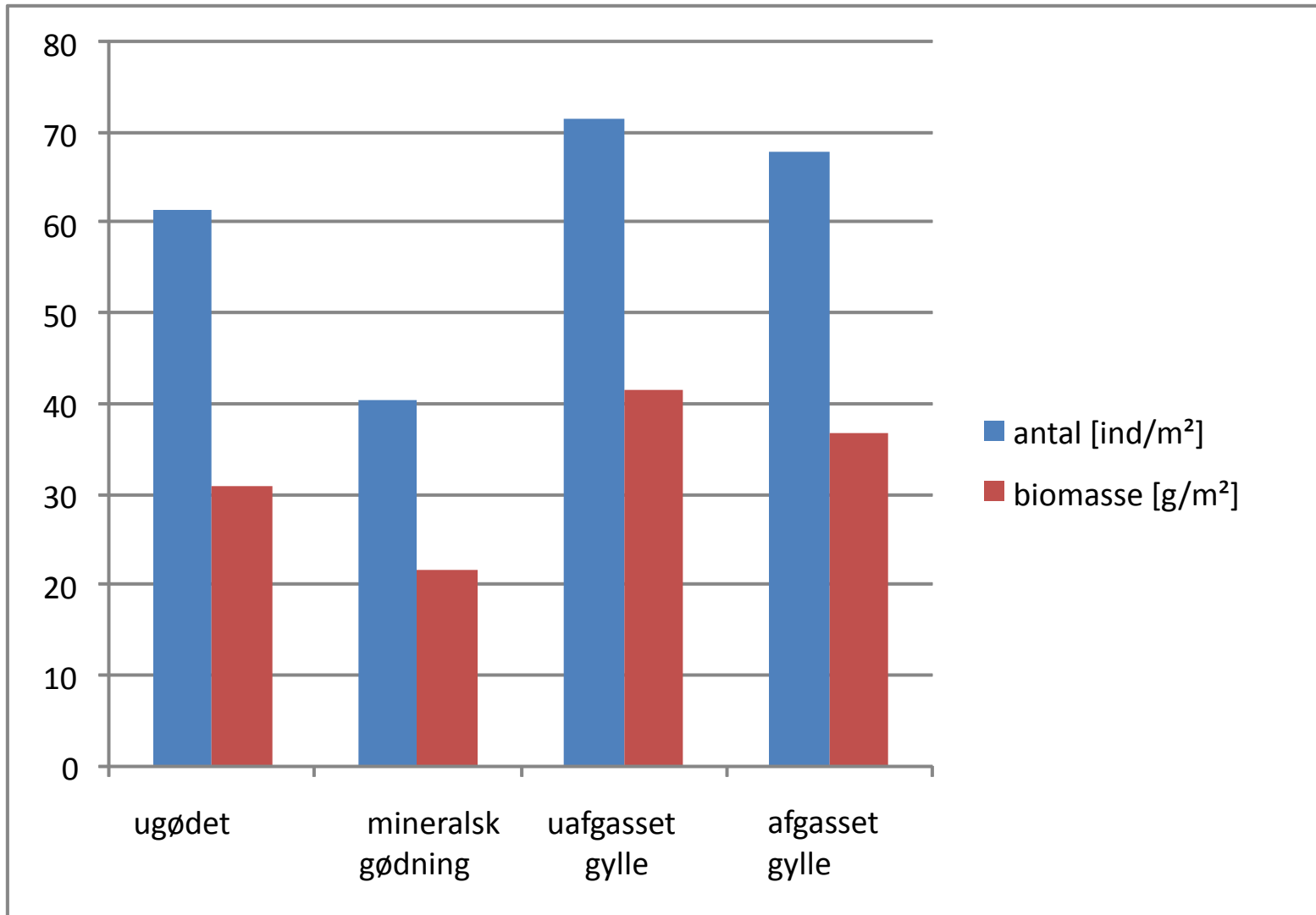
■ Mikrobiel biomasse [$\mu\text{g C g}^{-1}$]

■ SIR [$\text{nmol CO}_2 \text{ g}^{-1} \text{ h}^{-1}$]
Substrat-induceret respiration

■ Vandopløseligt C [$10 \cdot \mu\text{g C g}^{-1}$]

■ Total C [$100 \cdot \text{mg C g}^{-1}$]

Gødskningens indflydelse på bestanden af regnorme og deres biomasse under markforhold (Gennemsnit af to eksperimenter)

Opsamling: effekter jordens humusindhold og biologiske aktivitet

- Afgasning af husdyrgødning → ingen effekter på humusindhold, effekter på jordens biologiske aktivitet synes uden betydning under markforhold
- Afgasning af plantemateriale og efterafgrøder → uklare, humus-balance er stadig meget positiv på grund af det store input af organisk materiale
- Det organiske materiale i afgasset biomasse er mere modstandsdygtig over for nedbrydning

Konklusioner

- **Bioafgasning af tilgængelige biomasser er en meget interessant måde at producere vedvarende energi. Men det totale energi-potentiale i disse biomasser er relativt lille.**
- **Det muliggør en mere målrettet administration og fordeling af næringsstofferne**
- **Det giver en rigtig win-win situation ved at øge udbyttet, producere et nyt produkt og reducere landbrugets negative miljøpåvirkninger**
- **Effekterne på jordens humus-balance afhænger af de afledte ændringer i sædskiftet**

Tak for opmærksomheden